

# СТАТИСТИКА

**Мамчур І.І.**

*студентка,*

*Київський національний університет імені Тараса Шевченка*

## **СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ МІЖНАРОДНИХ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ ТА ОЦІНКА ЇХ ВПЛИВУ НА СТАТЕВО-ВІКОВИЙ СКЛАД НАСЕЛЕННЯ**

Протягом усієї історії цивілізації міграція населення відіграє значну роль у суспільному розвитку, оскільки механічний рух виступає невід'ємною складовою частиною життя народів. Міграція є важливим процесом, що здійснює вагомий вплив на демографічну ситуацію країни, ринок праці, національний склад населення, а відповідно і економічне становище, тому міграційним процесам приділяється велика увага у світовій науці.

Значний вплив міграції на економічний та соціальний розвиток, а також збільшення її інтенсивності в Україні обумовлює важливість дослідження механічного руху населення. В останні роки проблеми міграції досліджуються вченими Т. Драгуною, В.Євтухом, О. Малиновською, Е. Лібановою, І. Прибитковою, Ю. Олефіром, С. Пирожковим, О. Позняком, Л. Рибаківським, М. Романюком, О. Хомрою та іншими. Дослідженням причин і наслідків міграції присвячені праці таких відомих зарубіжних вчених, як: Дж.С. Беккер, Дж. Минцер, А. Портес, П. Самуельсон, Дж.Р. Харрис.

Міграції населення, крім переселень, охоплюють ще низку інших видів територіальних переміщень, тобто це соціально-економічний демографічний процес, який представляє собою сукупність переміщень, що здійснюються людьми між країнами, районами, поселеннями [2, с. 8].

В Україні аналіз міграційної ситуації має велике значення для економічного розвитку країни, оскільки потенціал демографічного зростання на даному етапі є майже вичерпаний, особливо у населення працездатного віку. Тому залучення мігрантів із-за кордону може розглядатися як можливість нарощення чисельності населення, а також забезпечення збалансування його статево-вікової структури.

Чисельність емігрантів та іммігрантів України протягом 2002-2013 рр. змінювалися з різними тенденціями. Зокрема, кількість осіб, які щороку вибувають з України, у 2013 р. скоротилася на 70,9% порівняно з 2002 р. (з 76,3 тис. осіб до 22,2 тис. осіб). Кількість прибулих, навпаки, у вказаному році зросла на 27, 3% (з 42,5 тис. осіб до 54,1 тис. осіб). Найменша чисельність іммігрантів за 2002-2013 рр. спостерігалась у 2010 році (30,8 тис. осіб), а найбільша у 2012 році (76,4 тис. осіб). Однак, стрімке зростання чисельності прибулих в Україну зумовлене переважно в результаті

полегшення можливостей реєстрації іноземців, які прибули в Україну в попередні роки, після прийняття Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства», а не внаслідок реального збільшення числа прибулих.

Кількість вибулих до середньорічної чисельності населення (коефіцієнт вибуття) поступово зменшувалась до 2009 року. Саме тоді були найменші значення коефіцієнта як вибуття, так і прибуття: прибувало 14 осіб та вибувало близько 14 осіб в середньому на 1000 населення. Відповідно цьому, саме в 2009 році, спостерігалась найменша мобільність людей (27,6%). Найменший показник інтенсивності зміни чисельності населення за рахунок міграції у 2005 році, де вперше (протягом 2002-2012 рр.) було зафіксоване додатне сальдо міграції, за рахунок постійного скорочення кількості вибулих, та зростання чисельності прибулих. У 2012 р. через збільшення реєстрації іноземців даний показник перевищив одиницю (1,356%).

Інтенсивність зміни чисельності населення в регіонах за рахунок міжнародної міграції має тенденцію до зростання. У 2002 р даний показник був від'ємний майже у всіх регіонах, у 2007 р. – близько нуля у переважній більшості регіонів, а у 2012 – всі регіони маю позитивний знак коефіцієнту, окрім Закарпатської області (-0,1).

Найбільше емігрували з України у 2012 р. у Росію (33,9%), на другому місці – Європа (33,9%). Також досить багато осіб вибули до Азії (24,6%).

Географічний розподіл іммігрантів дещо відрізняється від аналогічного розподілу за вибулими. А саме, у 2012 р. найбільша частка прибулих була з країн Азії (51,5%) що може негативно проявлятися в двох аспектах. По перше, це можуть бути іммігранти з менш розвинених країн, що шукають в країні кращого життя та вищих доходів. Тобто імміграція з даних країн – це приплив некваліфікованої робочої сили, що займає ринок праці України. В другому аспекті Україна постає як транзитна держава на шляху до Заходу. Наступною за вагомістю є Росія (21,0%). Така ситуація пов'язана з географічною близькістю України і Росії та відсутністю мовних бар'єрів, родинними й культурними зв'язками населення. Також така ситуація може бути зумовлена спрощеною процедурою перетину кордону, що сприяє масовій трудовій міграції. З країн Європи прибуло лише 14,2%.

Аналізуючи розподіл емігрантів за віком та типом поселень, можна помітити досить високу частку емігрантів працездатного віку (73,1%). З усіх вибулих у 2012 р. найбільшу частку становили особи чоловічої статі працездатного віку міського типу поселення (33,9%). Частка вибулих із сільської місцевості (14,9%) значно нижча за частку із міських поселень (85,1%). Це можна пояснити тим, що доходи сільського населення є значно нижчими, і тому для багатьох жителів даного типу поселення виїзд за кордон є фінансово неможливим. Також, таку ситуацію можна пояснити прихованими факторами. А саме, можлива ситуація, коли жителі сільських місцевостей спочатку переїжджають у місто, а з міста виїжджають за кордон. Якщо говорити про розподіл за гендерною ознакою, то емігранти в 2012 р розподілилися порівну: 50% чоловік і 50% жінок. Але потрібно зауважити, що

чоловіки як міського, так і сільського населення вирушали за кордон у більш молодому віці, ніж жінки.

Дані розподілу іммігрантів за віком свідчать, що в загальному найбільше в Україну прибувають особи працездатного віку (88,0%). Найвища частка прибулого населення припадає на чоловіків віком від 15-60 р. (55,6%). Слід зазначити, що досить високою є частка іммігрантів молодого віку (15-30 р), що може бути пов'язане із прибуттям на навчання іноземних студентів з країн Азії.

Отже, зовнішні міграційні процеси в Україні здійснюють вплив на національний склад населення, структуру трудових ресурсів, що може позначитися на соціальному і економічному розвитку країни. Саме тому держава повинна регулювати ці процеси, щоб запобігти або усунути негативні наслідки. Це означає, що потрібно розробити й упровадити інтеграційну політику як неодмінну компоненту державної політики у сфері міграції, регулювати етнонаціональні відносини з урахуванням міграційного компонента, а також проводити політику на зменшення відтоку працездатного населення з України.

#### **Список використаних джерел:**

1. Міграційних рух населення України [Електронний ресурс] // Державна служба статистики: [сайт]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
2. Позняк О. В. Міграційні процеси в Україні: сучасний стан і перспективи [Текст]: [монографія] / О. В. Позняк. – У., 2007. – 276 с.